

рѣшително е прокаралъ въ църквата и държавата. Прѣка послѣдица отъ това идейно движение въ Австро-Унгарија за сѣрбитѣ бѣше тази, че даде тласкъ за културно и национално възмогване на унгарскитѣ сѣрби¹⁾, което скоро се отрази и върху сѣрбитѣ отсамъ Дунава.

Голѣма роль въ това отношение е изиграло и разложението въ турската империя, поради изтощението ѝ отъ честитѣ войни, слѣдствие на които тя не е била въ състояние да се разправи прѣзъ това врѣме нито съ вжтрѣшнитѣ размирици, нито съ домогванията на своитѣ голѣми съседы Австрия и Русия. Даже войската, която е пращала за потушване на възстанията, не е била регулярна войска въ правата смисълъ на думата. Липсвала ѝ не само организация и дисциплина, но и едноплѣмененъ съставъ. Въ повечето случаи тази войска е била сборщина отъ военни орди, засилени съ туземно турско население и арнаути. Турция даже е бивала понѣкога принудена да иска помощъ и отъ сѣрбитѣ, за да се брани срѣщу султановитѣ отмѣтници, пашитѣ и яничеритѣ, чиито бунтове сж станали хроническа болестъ за нея. Тѣзи бунтове зачестяватъ особно много при Селима III, който, по съвѣтитѣ на Наполеона, се опиталъ да реорганизира по европейски своята войска и да унищожи яничеритѣ, за което е платилъ първо съ прѣстола, а послѣ съ главата си. Освѣнъ това, Турция е била напълно изтощена финансово. „Турска у то доба (1809, 6. мая) била је готово без средства. Зато није могла ни држати доволно снажну војску; па и оно што је имала није могла уредно снабдевати ни исхранивати“²⁾. Такава помощъ сѣрбитѣ сж дали напр. на Мустафа-паша, който подъ водителството на сина си Дервишъ-бегъ е изпратилъ сѣрбски войски срѣщу Пазванъ-Оглу³⁾.

Много сж помогнали на сѣрбскитѣ възстания и таенитѣ неискрени отношения между Русия и Турция, макаръ тия двѣ държави да сж били въ сѣюзъ. Още при първото възстание, когато Сѣрбия се обрѣща за помощъ къмъ Русия, послѣдната ѝ обѣщава дипломатическа и парична подкрѣпа. Затова и „Српско-турски рат у пролеће 1809 године био је

¹⁾ Јован Скерлић. Историја нове српске књижевности, стр. 67—68.

²⁾ Капетан Љ. Н. Љубишић. Шеста година српског устанка, војна студија, стр. 15. Сажо — Србија на истоку. В. „Раденик“, г. II, бр. 9, стр. 44, кол. 3 отъ 26. Јануари 1872 г. Сажо — Ст. Новаковић, Вакрас државе Српске, 1914, стр. 2—3.

³⁾ Историја Српског народа, стр. 140.